

Lyderystė mokymuisi: Šiaulių rajono mokytojų įsipareigojimas mokinių sėkmei

2026 m.

TŪM Tūkstantmečio
mokyklų
programa

NAUJOS KARTOS
LIETUVA

Turinys

Ižanga

Šiaulių r. Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazija: mūsų mokymosi kelionė

Besimokanti gimnazijos bendruomenė - prielaidos PVT

Pedagoginės veiklos tyrimo pradžia gimnazijoje

Bendruomenės kompetencijų plėtotė – kiekvieno mokinio sėkmei

Kaip mes mokėmės PVT

Dalykų mokytojų PVT

Klasių vadovų PVT

PVT patirtis ir testinimo sprendimai

PVT taikymo gimnazijoje dinamika

PVT refleksijai

PVT taikymo gimnazijoje nauda

Kas yra Pedagoginės veiklos tyrimas (PVT)?

Šiaulių rajono mokyklų PVT patirtys

Šaltiniai

Ižanga

2024 m. rugpjūčio 28 d. startavo projekto „Tūkstantmečio mokyklos II“ 40 val. trukmės pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programa „Ugdomasis konsultavimas pedagoginės veiklos tyrimo organizavimui“.

Joje dalyvavo 10 Šiaulių r. Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazijos pedagogų, dirbusių kartu su švietimo lyderystės konsultante Solveiga Grudienė.

Programos tikslas – reflektuoti ir stiprinti gimnazijoje nuo 2022 m. taikomą pedagoginės veiklos tyrimo (PVT) praktiką ir formuojamojo vertinimo strategijas, padedančias mokiniams siekti geresnių mokymosi rezultatų.

Igiję ugdomojo konsultavimo kompetencijų, mokytojai pradėjo talkinti kolegoms kitose Šiaulių rajono mokyklose mokytis PVT metodikos ir taikyti ją ugdymo procese.

Šiaulių r. Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazija: mūsų mokymosi kelionė

2018 metais pradėjome mokyklos pedagogų profesinio tobulėjimo kelią, remdamiesi ŠMSM (švietimo, mokslo ir sporto ministerija) metodiniu leidiniu „Formuojamasis vertinimas – individualiai pažangai skatinti“.

2019 m. pirmąjį pusmetį nusprendėme gilintis į visas penkias leidinyje aprašytas formuojamojo vertinimo strategijas.

Dirbdami PBB (profesinėse besimokančiose bendruomenėse) – po 2–3 to paties ar giminingų dalykų mokytojus, mokytojai skaitė metodinę priemonę ir kolegialiai taikė formuojamojo vertinimo strategijas ugdymo procese.

Besimokanti gimnazijos bendruomenė – prielaidos PVT

PBB nariai reguliariai susitikdavome aptarti, kaip sekasi studijuoti teorinę medžiagą ir taikyti ją praktikoje. Visi vedėme atviras pamokas. Per pusmetį organizavome metodines dienas, dalijomės patirtimi ir išvalgomis, mokėmės vieni iš kitų.

Mokslo metų pabaigoje visos PBB pristatė veiklos rezultatus. Reflektavome:

- ko išmokome,
- ką supratome apie savo mokymą(si),
- kaip mokosi mūsų mokiniai,
- kokie klausimai mums kilo, į ką dar reikia gilintis.

Supratome, kad tai buvo tik mokymosi kelionės pradžia. Toliau ieškojome efektyvesnių profesinio mokymosi formų, toliau gilinomės į formuojamojo vertinimo strategijas.

2019–2020 mokslo metais ypatingą dėmesį skyrėme mokymąsi stiprinančiam grįžtamajam ryšiui, prisidedančiam prie kiekvieno mokinio individualios sėkmės.

Pedagoginės veiklos tyrimo pradžia gimnazijoje

Pedagoginėje literatūroje vis daugiau dėmesio buvo skiriama PVT metodikai, kaip efektyviai profesinio tobulėjimo formai.

Atsiradus galimybei keturios gimnazijos mokytojos (anglų, lietuvių ir vokiečių kalbų) dalyvavo Europos šiuolaikinių kalbų centro (ECML) mokymuose.

Mokymų metu atlikome pirmąjį pedagoginės veiklos tyrimą. Jo metu ieškojome:

- efektyvių grįžtamojo ryšio teikimo būdų,
- veiksmingų mokinių grįžtamojo ryšio gavimo formų,
- sprendimų, tinkamų nuotolinio mokymo(si) sąlygoms.

Ši patirtis sustiprino kolegialų mokymąsi, paskatino toliau gilintis į PVT metodiką ir dalytis įgytomis žiniomis su kolegomis.

Tai tapo pagrindu PVT metodikos plėtrai gimnazijoje.

Bendruomenės kompetencijų plėtotė – kiekvieno mokinio sėkmei

Metodinėje taryboje nusprendėme pakviesti visą gimnazijos bendruomenę – mokytojus, tėvų atstovus ir mokinius – į bendrą mokymosi procesą.

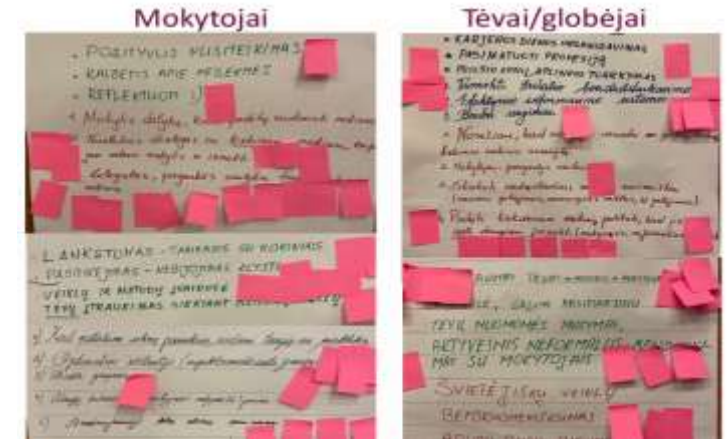
Šį sprendimą įgyvendiname kurdami dialogo erdves, kuriose buvo galima išgirsti skirtingų bendruomenės narių lūkesčius sėkmingam mokymuisi.

Visų grupių siūlymuose kartojosi kelios bendros temos: aiškūs mokymosi tikslai, savalaikis grįžtamasis ryšys, pasitikėjimu grįsti santykiai, mokinių įtrauktis ir emocinis saugumas. Tai sustiprino kryptį, kuria nusprendėme eiti, ir tapo svarbia atspirties tašku planuojant tolesnius profesinio mokymosi sprendimus.

Parengėme 220 val. trukmės pedagogų kvalifikacijos tobulinimo programą „Mokyklos bendruomenės kompetencijų plėtotė – kiekvieno mokinio sėkmei“, kurią vykdėme 2021–2024 m.

Programos tikslas – padėti visų dalykų mokytojams:

- įgyti žinių apie PVT,
- išmokti taikyti šį metodą praktikoje,
- stiprinti mokinių motyvaciją mokytis,
- padėti kiekvienam mokiniui siekti geresnių akademinėjų ir asmenybės ūgties rezultatų.

Kaip mes mokėmės PVT

Į PVT metodiką gilinomės, vadovaujami švietimo lyderystės konsultantės Solveigos Grudienės. Dalyvavome jos vedamuose seminaruose ir konsultacijose, o įgytas žinias nuosekliai taikėme atlikdami praktines užduotis.

Kiekvienas mokytojas išsikėlė individualų PVT klausimą, susijusį su mokinių įgalinimu pamokoje, ir pradėjo savo pedagoginės veiklos tyrimą.

Pagal išsikeltus klausimus sudarėme PBB kuriose:

- dirbo 2–3 kolegos,
- susitikdavome bent kartą per dvi savaites,
- aptardavome įgytą patirtį,
- kartu ieškodavome atsakymų į kylančius klausimus.

Dalykų mokytojų PVT

Per programos laikotarpį dalykų mokytojai įgyvendino 4 PVT ciklus. Kiekvienam ciklui buvo suburiamos naujos PBB.

- I PVT ciklas: Dirbome 12 PBB, sudarytose pagal to paties ar giminingų dalykų mokytojus.
- II PVT ciklas (2022–2023 m. m. I pusmetis): Sudaryta 11 PBB. Į jas įsitraukė 6 nauji gimnazijos mokytojai, mokėsi iš kolegų, jau turinčių praktinės patirties. Kai kuriose PBB dirbo po 4 narius.
- III PVT ciklas (2022–2023 m. m. II pusmetis): Dalykų mokytojai dirbo 4 PBB, vienijančiose panašaus amžiaus mokinių mokytojus. PVT klausimai buvo susiję su individualios pagalbos teikimu mokiniams. Vyko bendri susitikimai su klasių vadovais.
- IV PVT ciklas (2023–2024 m. m.): Dirbo 8 dalykų mokytojų PBB. Gilintasi į grįžtamojo ryšio būdus, palaikančius nuolatinį dialogą su mokiniais.

Klasių vadovų PVT

Klasių vadovai į pedagoginės veiklos tyrimą įsitraukė nuo III PVT ciklo. Iki šiol įgyvendinti 2 PVT ciklai.

- III PVT ciklas (2022–2023 m. m. II pusmetis): 16 klasių vadovų sudarė 4 klasių vadovų PBB pagal mokymosi koncentrus.

PVT kryptys buvo susijusios su:

- ❖ mokinių motyvacija,
- ❖ asmeniniu augimu,
- ❖ atsakomybės prisiėmimu,
- ❖ mokymosi ir karjeros planavimu.

Buvo bendradarbiaujama su mokinių tėvais. Mokiniai skatinti reflektuoti akademinę pažangą ir bendrųjų kompetencijų augimą.

- IV PVT ciklas (2023–2024 m. m.): klasių vadovai dirbo 4 PBB. Gilintasi į duomenų rinkimo ir refleksijos įrankius, leidžiančius stebėti mokinių pažangą ir planuoti tolesnį tobulėjimą.
- Šiuo metu vykdomas V PVT ciklas, kuriame klasių vadovai eksperimentuoja su elektroniniais mokinių pažangos aplankais.

PVT patirtis ir tęstinumo sprendimai

Įgyvendintų PVT ciklų patirtis lėmė sprendimus, kurie galioja iki šiol ir užtikrina PVT tęstinumą gimnazijoje:

- PVT įtvirtintas kaip viena svarbiausių mokytojų profesinio tobulėjimo formų.
- Mokytojo įgyvendinamų PVT eiga ir rezultatai aptariami kasmetinio pokalbio su gimnazijos direktore metu.
- Kiekvieno mėnesio pirmą trečiadienį klasių vadovai veda refleksijos pamoką.
- Trišaliai pokalbiai su mokiniais ir tėvais tapo įprastu problemų sprendimo būdu.
- Nustatyta, kad veiksmingiausios PBB sudaromos iš to paties ar giminingų dalykų mokytojų.
- Šiuo metu tęsiamame penktą PVT ciklą, kurio temą išgryninome reflektuodami ankstesnių PVT patirtį.

PVT taikymo gimnazijoje dinamika

Reflektuojant ankstesnę PVT patirtį, išryškėjo, kad daliai mokinių sunku įsigilinti į užduotis dėl nepakankamo gebėjimo susikaupti ir apdoroti informaciją. Todėl V PVT ciklą skyrėme darbui su informacija – jos suvokimu, apdorojimu ir taikymu.

Dalykų mokytojai ieško veiksmingiausių formuojamojo vertinimo strategijų, padedančių ugdyti šį gebėjimą. Kiekvienas mokytojas suformulavo savo PVT klausimą pagal dalyko programą ir mokinių poreikius.

PVT 1.0	PVT 2.0	PVT 3.0	PVT 4.0	PVT 5.0
Kiekvieną mokinį įgalinančių metodų paieška giminingų dalykų grupėse	Kiekvieną mokinį įgalinančių metodų paieška giminingų dalykų grupėse	Kiekvieną mokinį įgalinančių metodų paieška: <ul style="list-style-type: none">• klasių vadovų PBB• dalykų mokytojų PBB	<u>Bendras KLIB klausimas:</u> Kokie mano naudojami grįžtamojo ryšio teikimo ir gavimo būdai užtikrina nuolatinį, nuoseklų dialogą su kiekvienu mokiniu ir padeda jam siekti individualios pažangos?	<u>Bendras KLIB klausimas:</u> Kurios mūsų naudojamos formuojamojo vertinimo strategijos (efektyviausiai) padeda kiekvienam mokiniui siekti individualios pažangos?

PVT refleksijai

Kiekvieną PVT ciklą baigiame trimis refleksijos žingsniais:

- individualia refleksija;
- išvalgų dalijimusi PBB;
- refleksijos diena, kurios metu pristatomi PVT rezultatai.

Šeši PVT refleksijos klausimai, užduodami kiekvieno ciklo pabaigoje, padeda mokytojams apmąstyti profesinio tobulėjimo etapą bei numatyti kryptį kitam PVT:

1. Kokį atsakymą gavau į išsikeltą PVT klausimą?
2. Ką dariau kitaip negu iki tol? Kas suveikė?
3. Kokį poveikį mano veiksmai turėjo mokiniams?
4. Kokius įrankius naudojavau mokinių refleksijai ir kodėl?
5. Ką laikau vertinga ir norėsiu tęsti?
6. Ką norėčiau perduoti kolegoms iš savo patirties?

PVT taikymo gimnazijoje nauda

Šioje kolegialioje profesinio tobulėjimo kelionėje mūsų mokytojai įsitikino refleksijos kultūros kūrimo mokykloje reikšme ir verte.

Tikimės, kad mūsų gimnazijos mokymosi kelionė – prasidėjusi nuo keturių mokytojų grupės, atlikusios pirmąjį PVT nuotolinio mokymo(si) sąlygomis, ir atvedusi į šių dienų praktiką, kai PVT tapo esmine profesinio tobulėjimo forma – įkvėps kitus mokytojus ir mokyklas išbandyti šį veiksmingą metodą ir kurti prasmingą dialogą su mokiniais, padedantį jiems siekti individualios sėkmės.

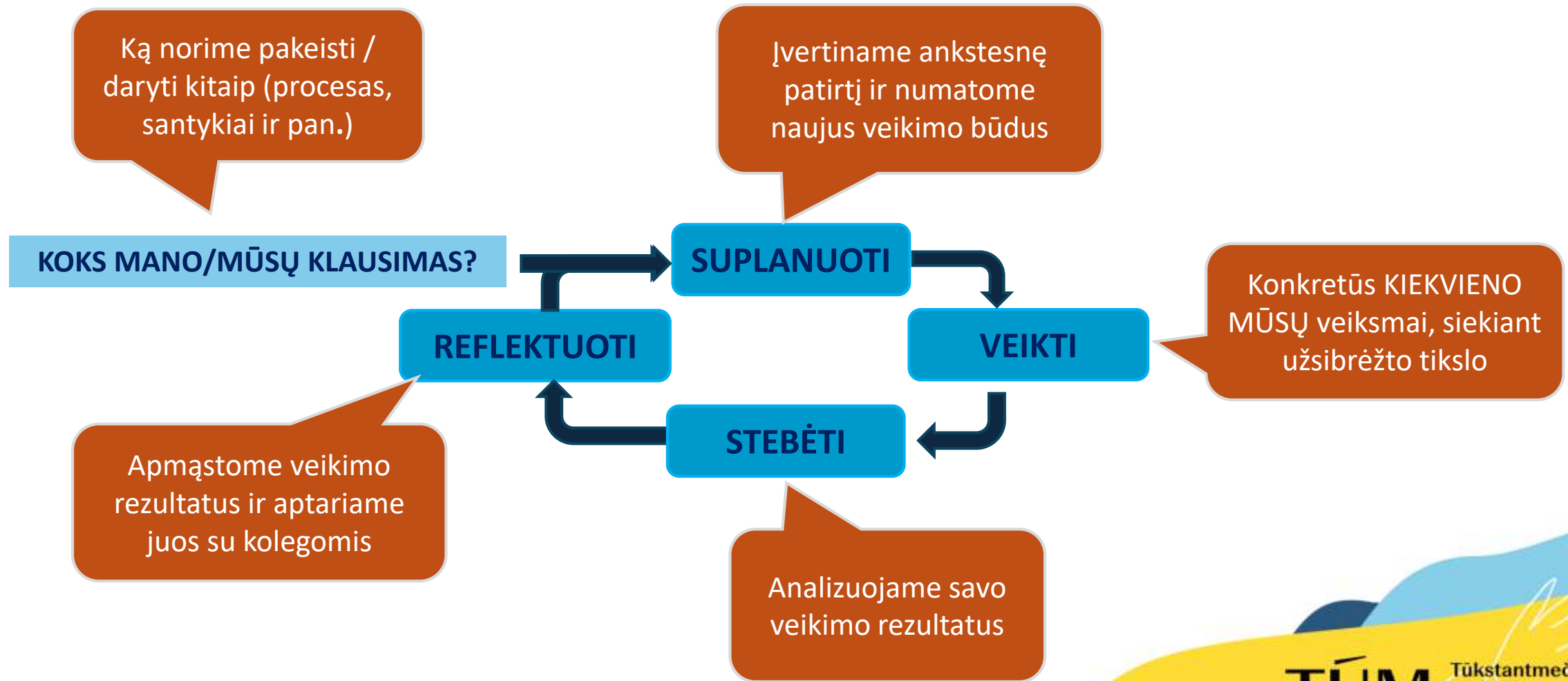
Kas yra Pedagoginės veiklos tyrimas (PVT)?

Pedagoginės veiklos tyrimas (PVT) – tai mokytojo atliekamas savo praktikos tyrinėjimas, kai, išsikėlus klausimą, sąmoningai keičiama veikla, stebimi rezultatai ir reflektuojama, siekiant pagerinti mokymo ir mokymosi procesą

Svarbiausias PVT tikslas – ne bendrų ugdymo žinių įgijimas, bet mokytojo kvalifikacijos kėlimas ir tobulėjimas (Borg, 1965).

Sėkmingas mokymas yra veiklos tyrimas, o sėkmingas veiklos tyrimas visada yra mokymas (Columbia Embury et al. 2020).

Veiklos tyrimas (Action research)

PVT charakteristikos

- **Cikliškumas** – nuolat kartojant 4 žingsnius: **Planuoti, Veikti, Stebėti, Reflektuoti**;
- **Bendradarbiavimas/dalyvavimas**:
 - dauguma PVT žingsnių darome drauge su kolegomis;
 - PVT vykdytojai patys yra ir dalyviai, kurie žino, kas tiriama ir kodėl;
- **Kokybinis, o ne kiekybinis**: didesnis dėmesys kalbai, o ne skaičiams;
- **Refleksija** – nuolat apmąstome/aptariame tiek rezultatus, tiek procesą;
- **Pokytis** – viso proceso metu nuolat keičiame/keičiamės, tobulėjame;
- **Kaita** – laukiama, sveikintina. Tačiau nebūtina keisti, jeigu patvirtiname, kad veikla duoda laukiamus rezultatus.

Tai tyrimas, kuriuo siekiama išsiaiškinti, kaip galėtume keisti mokiniams poveikį darantį ugdymą

Tyrimo dalyviai – mokytojai – tobulina savo įgūdžius, darbe taikomus metodus ir strategiją

Kas nėra veiklos tyrimas?

Veiklos tyrimas **nėra**:

- bibliotekoje vykdomas projektas, kurio metu daugiau sužinome apie dominančią temą;
- problemos sprendimas, kai bandome sužinoti, kas blogai. Tai paieška kaip tobulėti;
- mokslinis pačių žmonių ištyrimas ar tyrimas apie juos;
- bandymas surinkti visą įmanomą gauti informaciją konkrečia tema;
- bandymas išsiaiškinti, kodėl vienaip ar kitaip veikiame. Tai - ieškojimas, kaip geriau veikti.

PVT – ne mokinių, o savo darbo tyrinėjimas,
siekiant tobulinti SAVO darbą

PVT grupių klausimai (pavyzdžiai):

Tema/Bendras klausimas:

Kokie mano naudojami grįžtamojo ryšio teikimo ir gavimo būdai užtikrina nuolatinį, nuoseklų dialogą su kiekvienu mokiniu ir padeda jam siekti individualios pažangos?

Kaip grįžtamojo ryšio teikimo ir gavimo būdai porose padeda siekti individualios akademinės pažangos?

Kokie mano naudojami grįžtamojo ryšio teikimo ir gavimo būdai užtikrina nuolatinį nuoseklų dialogą su kiekvienu mokiniu ir padeda jam siekti individualios pažangos taikant mokymosi bendradarbiaujant strategijas?

Kokie formuojamojo vertinimo metodai padeda padidinti mano mokinių įsitraukimą jiems mokantis vieniems iš kitų?

Kaip grįžtamojo ryšio metodas „Reziumė vienu sakiniu“ užtikrina nuolatinį ir nuoseklų dialogą su kiekvienu mokiniu ir padeda jam siekti individualios pažangos?

Tyrimo įrankiai PVT duomenų rinkimui

Vykdamas PVT svarbu rinkti tinkamus duomenis. Palanku yra tai, kad PVT eksperimentavimui tinka įvairūs šaltiniai ir duomenų rinkimo formos. Svarbu, kad planuodami PVT įsivertintume, kokie duomenys mums padės pamatyti savo darbo pokytį ir jo poveikį mokiniams.

Pokalbiai

Apskrito stalo diskusijos

Aplankai

Dienoraščiai

Užrašai iš veiklos vietos

Garso įrašai

Nuotraukos

Videomedžiaga

Pastabos

Klausimynai

Asmeniniai užrašai

Tamo dienynas

Asmeninės bylos

Susirinkimų medžiaga

Refleksijų medžiaga

Atvejų tyrimai

Apklaustos

Įrašai – testai, ataskaitos,

Lankomumo žurnalai

Įsivertinimo duomenys

Mokinių darbai

Projektai

Pristatymai, pasirodymai

...

Mokymo planavimas ir PVT vykdymas

PVT vykdymo nereikėtų painioti su tuo, ką mokytojai daro nuolatos **planuodami mokymą**, kai priima praktinius sprendimus, susijusius su turiniu, programa, klasės kontekstu, norėdami pagerinti savo kasdieninį darbą toje klasėje.

PVT yra **tyrinėjimo procesas**, kuris remiasi aiškia metodologija: mokytojai formuluoja klausimus apie savo mokymo patirtį ir stebi bei analizuoja savo veiklą, siekdami gerinti mokymo kokybę.

Mokymo planavimas ir PVT: skirtumai

Ką planuojame: mokymą ar pedagoginės veiklos tyrimą?	
Planuodami mokymo programos skyrių klausiami:	Planuodami pedagoginės veiklos tyrimą klausiami:
Apie ką mokysimės šiame skyriuje?	Ką aš noriu sužinoti?
Kokia skyriaus tema?	Ką man būtų įdomu išsiaiškinti?
Kokia pamokos/pamokų tema?	Kodėl man tai įdomu/rūpi?
Kaip ši tema siejasi su dalyko bendrąja programa?	Ar įmanoma rasti atsakymą į mano klausimą naudojant PVT įrankius?
Į kokias mokinių amžiaus ypatybes turiu atsižvelgti?	Ar mano klausimo aprėptis atitinka mano turimas galimybes? Ar tai įmanoma įvykdyti?
Koks mokinių mokėjimo lygis?	Kuriuos pedagoginės veiklos tyrimo įrankius aš naudosiu?
Kokie kiti veiksniai gali būti svarbūs?	Kuriame etape kuriuos įrankius aš naudosiu?
Kokia nuotaika šiuo metu vyrauja klasėje (<i>nerimas dėl egzamino, pusmečio pabaiga, mokinių tarpusavio santykiai, bendras domėjimosi lygis, ...</i>)	Kaip aš sužinosiu, kad ką nors išsiaiškinau?
Kokie šio skyriaus mokymosi tikslai?	Kaip aš analizuosiu ir interpretuosiu duomenis?
Kokias kompetencijas sieksime ugdyti?	Kaip aš pasidalinsiu duomenimis ir savo išvadomis su kitais?
Kaip aš įvertinsiu mokinių mokymosi rezultatus?	Kur tai mane nuves?

Nuostatų (mentaliniai) iššūkiai ir palaikymas

Vykiant PVT labai svarbi „eksperimentavimo“, „tyrinėjimo“ nuostata. Jeigu jos nėra – mokytojas linkęs eiti žinomais keliais, nes bijo suklysti. O PVT esmė – ne klaidos, bet patirtys, kurių dėka mes augame kaip profesionalai.

Trukdanti/stabdanti nuostata

„Neturiu laiko...“

→

„Nežinau, ar gebėsiu...“

→

„Tik ne su šiais mokiniais...“

→

„Bijau, kad nepavyks...“

→

„Aš žinau, ką ir kaip darau...“

→

Palaikanti/auginanti nuostata

„galima pradėti mažais žingsniais...“

„turėsiu kolegų palaikymą...“

„visiems galima rasti kas tinka...“

„tyrimas nėra testas...“

„tobulėjimas nesustoja net žinant...“

Apibendrinimas: PVT – nuo praktikos iki kultūros

Pedagoginės veiklos tyrimas Šiaulių r. Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazijoje tapo nuosekliu profesinio mokymosi keliu – nuo pirmųjų formuojamojo vertinimo taikymo bandymų iki PVT įtvirtinimo kaip svarbiausios profesinio tobulėjimo formos.

Ši patirtis parodė, kad tvarūs pokyčiai gimsta ten, kur mokytojai turi erdvės tyrinėti savo praktiką, reflektuoti, mokytis vieni iš kitų ir kurti pasitikėjimu grįstą dialogą su mokiniais bei jų šeimomis.

[Gimnazijos mokytojų PVT patirties pristatymas](#)

[Dalyvių mintys apie PVT patirtį](#)

Šiaulių rajono mokyklų PVT patirtys

Šiaulių r. Kuršėnų Stasio Anglickio progimnazija

Šiaulių r. Kuršėnų Pavenčių mokykla-daugiafunkcis centras

Šiaulių r. Kuršėnų Daugėlių progimnazija

Šiaulių r. Gruzdžių gimnazija

Šiaulių r. Meškuičių mokykla

Šiaulių r. Ginkūnų Sofijos ir Vladimiro Zubovų progimnazija

Šiaulių r. Kairių jungtinė mokykla

Šiaulių r. Kužių mokykla

Šiaulių r. Voveriškių mokykla

Šaltiniai

1. Eileen Ferrance „Veiklos tyrimas“. LAB (Šiaurės rytų ir salų regiono Brauno universiteto Švietimo laboratorija), 2000.
2. Solveigos Grudienės, švietimo lyderystės konsultantės, PRIMUM ESSE direktorės, vestų PVT mokymų pateiktys.
3. European Centre for Modern Languages of the Council of Europe:
[ECML/CELV > ECML-Programme > Programme 2016-2019 > Professional learning communities > Getting into Action research](#)
4. Dylan Wiliam „Mokyti padedantis vertinimas“, 2020
5. Peter Block, „Nepriekaištingas konsultavimas“, 2011
6. Mihaly Csikszentmihalyi, „Srautas“, 2016
7. Kate Murphy, „Jūs nesiklausote, jūs negirdite“, 2020
8. David Epstein, „Žmogaus ribos: kodėl universalai triumfuoja specializuotame pasaulyje“ 2020
9. Sam Kaner, „Grupinio sprendimų priėmimo vadovas“, 2018
10. Scott H Young, Spartusis mokymasis (Ultralearning), 2021
11. Simon Sinek, „Pradėkime nuo klausimo KODĖL“, 2014
12. Douglas Stone, Sheila Heen „Grižtamasis ryšys“, 2018
13. Rudolf Dreikurs, Vicki Soltz „Laimingi vaikai – iššūkis tėvams“, 2000
14. Andrew Pollard, Janet Collins, Neil Simco ir kt. Refleksyvus mokymas/Veiksminga duomenimis paremta profesinė praktika
15. A.Hargreaves, Mokymas žinių visuomenėje/švietimas nesaugumo amžiuje, 2008
16. John Hattie, Matomas mokymasis – Lyderių laiko leidinys